

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.05.2015, sp. zn. 4 Tdo 527/2015, ECLI:CZ:NS:2015:4.TDO.527.2015.1

Číslo: 9/2017

Právní věta: Proti jednání v nutné obraně není nutná obrana přípustná. Pokud se imobilní poškozený přiměřeně svým možnostem pokusil odvrátit stupňovanou agresi ze strany obviněného, který útok započal, stupňoval a opakoval (jeho jednání spočívalo v prodlužovaném a gradovaném násilí směřujícím ke zmocnění jeho věci, kdy po vyhrůžkách zabitím, vulgárních nadávkách následovalo držení poškozeného pod krkem, stržení klíčů, které měl poškozený na šňůrce kolem krku), další násilné jednání obviněného vůči poškozenému, které bylo reakcí na úder holí ze strany poškozeného, nelze pokládat ze jednání v nutné obraně ve smyslu § 29 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.05.2015

Spisová značka: 4 Tdo 527/2015

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nutná obrana

Předpisy: § 29 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného P. Ř. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 1. 2015, sp. zn. 4 To 699/2014, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 5 T 231/2013.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 8. 2014, sp. zn. 5 T 231/2013, byl obviněný P. Ř. uznán vinným závažným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku.

2. Uvedených trestných činů se podle citovaného rozsudku dopustil tím, že dne 6. 6. 2013 v době kolem 10:30 hod. v Č. B., v L. v baru C., uchopil poškozeného Z. S. za krk a požadoval po něm předání mobilního telefonu zn. Samsung, který mu předtím prodal, za opakovaného pronesení vyhrůžky zabití, pokud tak neučiní, a rovněž užíval vůči poškozenému hanlivé výrazy, přičemž když mu Z. S. odmítl telefon zapůjčit, strhnul mu svazek pěti klíčů, které měl poškozený zavěšené na

šňůrce kolem krku, s tím, že mu klíče vrátí, až mu půjčí mobilní telefon, když v důsledku výše uvedeného jednání obžalovaného mu poškozený mobilní telefon předal a poté dostal svazek klíčů zpět, následně Z. S. udeřil obviněného francouzskou holí přes záda, na což on reagoval tak, že Z. S. uchopil za oděv a povalil ho na zem, vytrhnul mu berli, jíž ho udeřil do zad, kopl ho a poté jej vytáhl po zemi na chodník před bar, kde ho nechal ležet, zde mu zlomil francouzskou hůl, mobilní telefon zn. Samsung typ GT-E 1200 Keystone 2 se SIM kartou si ponechal, čímž Z. S. způsobil odcizením mobilního telefonu škodu ve výši 399 Kč a poškozením francouzské hole škodu ve výši 400 Kč.

3. Za to byl odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř roků. Podle § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku bylo obviněnému uloženo ochranné psychiatrické léčení v ústavní formě.

4. Naproti tomu byl obviněný podle § 226 písm. a) tr. ř. zproštěn obžaloby, kterou podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českých Budějovicích ze dne 9. 12. 2013, sp. zn. ZT 435/2013, pro skutek spočívající v tom, že dne 4. 7. 2013 v době kolem 14:30 hod. v Č. B., v ulici A. S., v místě svého trvalého bydliště, požadoval po svém otci J. Ř. zapůjčení finanční hotovosti ve výši 1 000 Kč, přičemž když mu otec odmítl požadovanou finanční částku zapůjčit, fyzicky ho napadl tak, že k němu přistoupil zezadu, uchopil ho za trup a paže, zvedl jej ze země, zatřásl jím a hodil do křesla, nato mu poškozený bezprostředně v obavě z dalšího fyzického napadení tuto částku vydal, kteréžto jednání bylo obžalobou právně kvalifikováno jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, neboť nebylo prokázáno, že se tento skutek stal.

5. Obviněný podal proti rozsudku soudu prvního stupně v odsuzující části odvolání, o němž jednal ve veřejném zasedání dne 8. 1. 2015 Krajský soud v Českých Budějovicích, a usnesením z téhož dne sp. zn. 4 To 699/2014, odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Rozhodnutí soudu druhého stupně napadl obviněný prostřednictvím své obhájkyň dovoláním, přičemž podání tohoto mimořádného opravného prostředku opřel o důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), j) tr. ř.

7. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spatřuje obviněný v porušení jeho práva na spravedlivý proces jak soudem odvolacím, tak soudem nalézacím. Nejzávažnější vadou rozhodnutí je samotný výrok o vině, který byl učiněn na základě nedostatečně provedeného dokazování, které neumožňovalo vyslovit tento závěr. Odvolací soud postupoval formalisticky, pokud konstatoval, že soud prvního stupně provedl dokazování v potřebném rozsahu a souhlasil s výsledky hodnocení takto provedeného dokazování, byť bylo v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Odvolací soud se poté nedůsledně vypořádal i s uplatněnými odvolacími námitkami, jimiž se zabýval zcela nahodile. Obviněný soudům obou stupňů vytýká, že se důsledně nevypořádaly s posouzením znaku zvláště závažného zločinu loupeže, jímž je „cizí věc“, tedy s vlastnickým vztahem k mobilnímu telefonu. Obviněný od počátku trestního řízení tvrdí, že poškozenému telefon neprodal, ale pouze předal jako záruku či zástavu za půjčku finanční hotovosti, kterou od poškozeného S. obdržel. Být byli u předání mobilu a stanovení podmínek, za kterých byl obviněným poškozenému předán, pouze oni dva, pro verzi obviněného svědčí existence smlouvy, kterou uzavřel se společností T-Mobile. Ve stručnosti podmínky této smlouvy, které obviněný plně respektoval, neumožňovaly prodej či převod telefonu bez souhlasu této společnosti. Za pochybení obviněný pokládá, že nebyl vyslechnut zástupce této společnosti, byť to obviněný navrhoval. I kdyby však došlo k prodeji mobilního telefonu, nemohl být takovýto právní úkon uzavřen, neboť obviněný je osobou omezenou ve způsobilosti k právním úkonům, není způsobilý činit jakékoli majetkoprávní úkony a hospodařit s částkou přesahující 2 000

Kč měsíčně, jak vyplývá z rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 52 P 32/2005. Prodej telefonu je nutno posuzovat jako majetkoprávní úkon a soud se nezabýval vyhodnocením této okolnosti z pohledu existence případného absolutně neplatného právního úkonu.

8. Za nesprávné považuje obviněný posouzení svého jednání také jako přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, neboť z rozhodnutí soudů obou stupňů není zřejmé, na základě jakých důkazů dospěly k závěru o naplnění všech zákonných znaků tohoto trestného činu jednáním obviněného. Soud prvního stupně se úvahami směřujícími k objasnění těchto okolností nezabýval a rozsudek v této části neodpovídá požadavkům vzneseným ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř., jež upravuje zákonné požadavky kladené na rozsah odůvodnění rozsudku. Považuje proto rozsudek nalézacího soudu za nepřezkoumatelný a tuto situaci nenapravit svým procesním postupem a následným rozhodnutím ani odvolací soud. Obviněný nadále trvá na své obhajobě, že byl poškozeným napaden způsobem, který vybočil z mezí slovního konfliktu. Vzhledem k intenzitě, nenadálosti a opakovanosti útoku poškozeného bylo přirozené, že se obviněný této agresi bránil, přičemž na jeho adekvátní reakci je třeba vztáhnout ustanovení o jednání v nutné obraně, které tak vylučuje jeho protiprávnost.

9. Obviněný existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. opírá o závěr, že výrokem o uložení ochranného opatření podle § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, jímž bylo rozhodnuto o uložení ochranného psychiatrického léčení, byla porušena zásada přiměřenosti stanovená v § 96 odst. 1 tr. zákoníku. Pochybno bylo rovněž v určení typu ochranného léčení, neboť namísto případného ochranného léčení protialkoholního mu bylo uloženo léčení psychiatrické, nadto nebylo zohledněno, že ze své vlastní vůle se podrobil vstupnímu vyšetření pro nástup případné ambulantní léčby v protialkoholní poradně MUDr. D., kde byl seznámen se způsobem léčby a jejími možnostmi a je připraven tuto léčbu nastoupit bezodkladně. Obviněný již v řízení před okresním soudem navrhl, aby byl znovu podroben zkoumání duševního stavu a vypracován nový znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, se zaměřením na posouzení jeho závislosti na alkoholu, což se nestalo a odvolací soud se k tomuto návrhu nevyjádřil. Naopak dospěl k závěru, že obviněný trpí duševní poruchou nikoli přechodného charakteru. Nicméně soud prvního stupně neukládal obviněnému ochranné léčení podle § 99 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, které předpokládá spáchání trestného činu pachatelem ve stavu vyvolaném duševní poruchou, ale podle § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

10. Závěrem navrhl, aby vzhledem k uplatněným dovolacím námitkám Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 1. 2015, sp. zn. 4 To 669/2014, včetně řízení jemu předcházejícího, dále pak rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 8. 2014, sp. zn. 5 T 231/2013, a věc přikázal příslušnému soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

11. K dovolání obviněného se písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Argumentaci obviněného, jíž se dovolává existence dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., považuje za zcela nepřiléhavou, v tomto směru odkazuje na řádně a úplně provedené dokazování soudem prvního stupně a z toho vyvozené adekvátní právní závěry. Podrobně rozvedl, proč neshledává obviněným uváděné důvody k užití právní kvalifikaci zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku příslušnými. Tvrzením obviněného, že nemohl převést vlastnické právo k mobilnímu telefonu na poškozeného, neboť je omezen ve způsobilosti k právním úkonům, se zabýval již soud prvního stupně a s touto námitkou se plně vypořádal. Navzdory psychickému handicapu obviněného byl schopen záležitost s prodejem mobilního telefonu za částku 200 Kč uskutečnit a sám tuto nikterak složitou záležitost zařídit, když obdobně není zpochybňována jeho schopnost v běžném životě provádět nákupy, půjčky apod. Obdobně tvrzení obviněného, že převod smlouvy o poskytování služby spojené s užíváním telefonu nemohl uskutečnit bez součinnosti se společností T-Mobile, je nepřiléhavé, neboť předmětem prodeje byl telefon jako takový, aby obviněný okamžitě získal finanční hotovost do hry, nikoli služby této společnosti. Za

neopodstatněnou považuje státní zástupce i námitku obviněného, že nenaplnil skutkovou podstatu přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, neboť jednal v nutné obraně. Výsledky provedeného a řádně vyhodnoceného dokazování potvrzují, že útok ve slovní i fyzické formě započal obviněný, přičemž popsání jednání poškozeného bylo posléze jen reakcí na tuto agresi. Státní zástupce za důvodnou nepovažuje ani námitku obviněného o existenci tzv. extrémního nesouladu mezi vykonanými skutkovými zjištěními soudů a z těchto zjištění posléze vyvozenými právními závěry.

12. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. státní zástupce akceptoval závěry o uložení ochranného léčení psychiatrického v ústavní formě. V tomto směru nalézací soud důvodně vycházel ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, který vypracoval znalec MUDr. J. T. Tento znalecký posudek byl důvodně vyžádán pro účely trestního řízení a s ohledem na psychiatrické potíže obviněného, registrované ještě před spácháním předmětného skutku. U obviněného byla konstatována duševní porucha nikoli přechodného rázu – schizoafektivní porucha, která má specifické projevy a její existence je u obviněného umocněna závislostí na alkoholu, přičemž spojení těchto dvou okolností může vyvolat agresivní chování obviněného. Je třeba konstatovat jistou nesprávnost ve výroku o uložení ochranného léčení, pokud nalézací soud při úvaze o tomto opatření vycházel z ustanovení § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, avšak vzhledem k užití argumentaci měl aplikovat ustanovení § 99 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Jde však o pochybení ryze formálního charakteru, nemající vliv na správnost rozhodnutí jako takového. Nalézací soud vzal plně v úvahu všechna kritéria nutná pro zhodnocení, zda uložení ochranného léčení je ukládáno důvodně, nadto v ústavní formě. Námitky obviněného zaměřené na tuto problematiku jsou tak liché.

13. V závěru svého vyjádření státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř. podané dovolání odmítl, neboť je zcela zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného, a otázka, která má být z podnětu dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu.

III. Přípustnost dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno obviněným jako osobou oprávněnou, prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dovolání obsahuje i obligatorní náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

15. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř. Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvouступňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud

jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 73/03](#)). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení odsouzeného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

IV. Důvodnost dovolání

16. Obviněný v dovolání deklaroval dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle kterého lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu je pak možno namítat, že skutek zjištěný soudem byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, třebaže nejde o trestný čin, nebo sice jde o trestný čin, ale jeho právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek ve skutkové větě výroku o vině popsán. Z těchto skutečností pak vyplývá, že Nejvyšší soud se nemůže odchýlit od skutkového zjištění, které bylo provedeno v předcházejících řízeních, a protože není oprávněn v rámci dovolacího řízení jakýmkoliv způsobem nahrazovat činnost nalézacího soudu, je takto zjištěným skutkovým stavem vázán (srov. rozhodnutí Ústavního soudu [II. ÚS 760/02](#), [IV. ÚS 449/03](#)). Povahu právně relevantních námitek nemohou tedy mít námitky, které směřují do oblasti skutkového zjištění, hodnocení důkazů či takové námitky, kterými dovolatel vytýká soudu neúplnost provedení dokazování. Ke shora uvedenému je dále vhodné uvést, že závěr obsažený ve výroku o vině je výsledkem určitého procesu. Tento proces primárně spadá do pravomoci nalézacího soudu a v jeho průběhu soudy musí nejprve zákonným způsobem provést důkazy, tyto pak hodnotit podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a výsledkem této činnosti je zjištění skutkového stavu věci. Nejvyššímu soudu tedy v rámci dovolacího řízení nepřísluší hodnotit správnost a úplnost zjištěného skutkového stavu věci podle § 2 odst. 5 tr. ř. ani přezkoumávání úplnosti provedení dokazování či se zabývat otázkou hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. Námitky týkající se skutkového zjištění, tj. hodnocení důkazů, neúplnosti dokazování apod. nemají povahu právně relevantních námitek.

17. Oporu ve zjištěních, jež plynou z obsahu přezkoumávaného trestního spisu, nemá námitka obviněného, že se mu nedostalo spravedlivého procesu. Nejvyšší soud vycházel z kritérií článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení č. 209/1992 Sb.), kde jsou stanoveny základní atributy spravedlivého procesu, a shledal, že obviněný byl ve věci řádně vyslechnut, mohl navrhnout a vyjadřovat se k provedeným důkazům, byl zastoupen v řízení obhájkyň, řízení probíhalo v jazyce, jemuž rozumí, mohl podat opravný prostředek, takže v tomto ohledu nebyl nikterak zkrácen na svých právech. „Spravedlivý proces“ dle výše specifikovaných kritérií nelze zaměňovat se subjektivním pocitem obviněného, zda výsledek řízení je z jeho pohledu pro něj příznivý, či nikoli.

18. Oprávněná není námitka obviněného o nerespektování zásady „v pochybnostech ve prospěch“ neboli *in dubio pro reo*. Tato základní zásada trestního řízení stanoví, že v případě, kdy jsou provedeny všechny dostupné důkazy, a přesto nadále zůstává pochybnost, zda se stal skutek, zda je trestným činem, zda je pachatelem obviněný apod., je nutno tuto nastalou situaci hodnotit vždy toliko ve prospěch obviněného. Výklad této zásady však nelze uplatňovat tak, že by soud byl povinen provádět všechny, mnohdy duplicitní a nadbytečné důkazy jen proto, že je obviněný navrhuje, neboť by soudu bylo upíráno jeho výlučné postavení včas a samostatně vyhodnotit stav dokazování a stanovit, že důkazní situace již umožňuje učinit jednoznačné skutkové a právní závěry. Aplikaci této zásady nelze zaměňovat s osobním pocitem obviněného, zda se cítí, či necítí být vinen a zda se osobně provedenými důkazy cítí nebo necítí být usvědčován. V daném případě Nejvyšší soud nezjistil, že by soudy obou stupňů tuto zásadu nerespektovaly, neboť dokazování v rozsahu, v jakém bylo provedeno, žádné pochybnosti o skutkovém stavu či aplikaci hmotného práva neumožňovalo.

19. Okolnost, že obviněný prodal poškozenému mobilní telefon, byla řádně zjištěna z výpovědi poškozeného a svědkyně K. V., jejichž vyjádření o okolnostech prodeje byla jednoznačná a nevzbuzující pochybnosti. Pokud obviněný poté, co za telefon převzal peníze, jej zanedlouho požadoval zpět, domáhal se vyhrůzkami a užitím násilí vydání věci, která pro něj měla již charakter věci cizí. Tvrzení obviněného, že nešlo o cizí věc, ale jeho vlastní, neboť věc nemohl převést s ohledem na své soudní omezení ke způsobilosti k právním úkonům, je z hlediska posouzení právní kvalifikace činu irrelevantní.

20. Okresní soud se posouzením této obhajoby obviněného, uplatněné již v tomto stadiu řízení, důsledně zabýval a k rozsahu omezení způsobilosti obviněného k právním úkonům se vyjádřil. Obviněný dle rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 52 P 32/2005, není způsobilý k jakýmkoli majetkoprávním úkonům a hospodařit s finanční částkou vyšší než 2 000 Kč. Telefon pořídil obviněnému jeho otec za částku 399 Kč, on sám jej prodal za částku 200 Kč. Je třeba předně přisvědčit argumentaci státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který poukázal na civilistickou doktrínu a praxi, že i přes zbavení či omezení způsobilosti k právním úkonům (dnes svéprávnosti) není zpravidla důvod zasahovat do záležitostí, které je člověk s to si sám navzdory určitému psychickému postižení bez problémů vyřídit. Zde šlo o nikterak složitou záležitost, kterou si byl obviněný schopen sám zařídit, podobně jako jiné běžné záležitosti prodeje, nákupu, půjček, apod., které před tím pravidelně uskutečňoval a kam omezení způsobilosti k právním úkonům navzdory svému vymezení materiálně nezasahovalo. Námitka směřující ke zpochybnění prodeje telefonu, poukazem na neexistenci převodu smlouvy, která byla uzavřena se společností T-Mobile, je nepřipadná. Obviněný prodej jako takovouto transakci nemínil, konsekvence s převodem smluvního závazku v tu chvíli nikdo z obou aktérů prodeje neřešil, smyslem prodeje bylo získat okamžitou finanční hotovost pro další sázky do výherního automatu. Ostatně dopady, spojené s tímto právním problémem, by řešila společnost ihned tehdy, pokud by obviněný nedostal závazkům, jež v souvislosti se smlouvou na sebe vzal. Pominout nelze ani okolnost, již důvodně akcentoval již nalézací soud, že poškozený nabyl telefon v dobré víře, aniž věděl, že obviněný je omezen ve způsobilosti k právním úkonům. Jednání poškozeného v dobré víře, že obviněný může takovýto úkon (prodej telefonu za 200 Kč) učinit, proto nezpochybnilo platné nabytí vlastnického práva k telefonu.

21. Pod uplatněný dovolací důvod lze podřadit námitku obviněného, že jednání kvalifikované jako přečin výtržnictví postrádá protiprávnost, neboť obviněný jednal v nutné obraně.

22. Ustanovení § 29 odst. 1 tr. zákoníku uvádí, že čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Podle § 29 odst. 2 tr. zákoníku nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

23. Z výpovědí svědků, kteří bezprostředně kontakt poškozeného s obviněným sledovali a o jejichž věrohodnosti soudy důvodně nenabýly pochybnosti, jednoznačně plyne průběh skutkového děje tak, jak je popsán ve výroku rozsudku soudu prvního stupně. Slovní agresivita obviněného, vyhrůžky zabitím, vulgární nadávky, držení poškozeného pod krkem, stržení klíčů, které měl poškozený na šňůrce kolem krku, nelze označit jinak než jako prodlužované a gradované násilí, na které reagoval poškozený (o 24 let starší, imobilní muž) tak, že obviněného udeřil francouzskou holí přes záda. Reakci obviněného spočívající v dalším hrubém fyzickém násilí vůči poškozenému v rozsahu, který je specifikován ve skutkové větě rozsudku, nelze v žádném případě přiznat charakter jednání v nutné obraně. Byl to obviněný, kdo útok započal, stupňoval a opakoval, byl to poškozený, kdo se zcela přiměřeně svým možnostem pokusil odvrátit stupňovanou agresi. Za zjištěných okolností je mimo pochybnost, že v nutné obraně jednal poškozený, a platí zásada, že proti jednání v nutné obraně není nutná obrana přípustná.

24. Námitkou obviněného, že jeho jednání, kvalifikované jako přečin výtržnictví, nevykazuje zákonné znaky tohoto přečinu, se již podrobně zabýval odvolací soud, plně se s ní vypořádal a Nejvyšší soud

pro správnost této argumentace na ni plně odkazuje.

25. Dovolací důvod stanovený § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř. je naplněn tehdy, bylo-li rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení.

26. V přípravném řízení byl k důkazu vyžádán znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, vypracovaný znalcem MUDr. J. T., Ph.D., k posouzení přičetnosti obviněného, a to poté, co obviněný v rámci svého výslechu dne 9. 9. 2013 sdělil, že dlouhodobě navštěvuje psychiatrickou ambulanci MUDr. S. Znalec uvedl, že obviněný je dlouhodobě psychiatricky léčen od roku 1994, trpí schizoafektivní poruchou a při útoku na poškozeného se nacházel v její hypomanické fázi. Znalec konstatoval u obviněného závislost na alkoholu, přičemž ji klasifikoval jako rozvinutou, v tzv. rozhodném stadiu. Vyznačuje se zvýšenou spotřebou alkoholu, zmenšenou schopností odolat napití, přičemž na zneužívání alkoholu má vliv i jeho schizoidní duševní porucha. Znalec konstatoval, že i na vyšetření, k němuž byl obviněný v této souvislosti pozván, se dostavil pod vlivem alkoholu, své pití však zcela bagatelizuje. Skutku ze dne 6. 6. 2013 se dopustil ve stavu lehké intoxikace alkoholem (asi 1,4 promile alkoholu), což při kombinaci se zjištěnou duševní poruchou vedlo znalce k závěru, že měl lehce, nepodstatně sníženou schopnost rozpoznávat protiprávnost svého jednání, podstatně pak byla snížena jeho schopnost své jednání ovládat. Do stavu opilosti se dobrovolně uvedl sám, účinky alkoholu na svou osobu zná. Všechny zjištěné okolnosti vedly znalce k závěru, že je reálná obava, že při ponechání obviněného na svobodě se bude tento stav opakovat, neboť přes pravidelnou ambulantní léčbu obviněný není schopen být zdrženlivý v pití alkoholu. Obviněný je schopen chápat smysl trestního řízení, jež je proti němu vedeno, a je schopen účinně se hájit. Znalec slyšen v hlavním líčení na svých závěrech setrval a dále uvedl, že ke stabilizaci psychického stavu obviněného vede jen léčení psychiatrické, nikoli samostatně uložené léčení protialkoholní. Připustil však, že při nařízené psychiatrické léčbě by v tomto typu léčení mohla být zahrnuta i léčba protialkoholní.

27. Podle § 99 odst. 1 tr. zákoníku platí, že soud může uložit ochranné léčení i tehdy, jestliže - a) pachatel páchal trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo - b) pachatel, který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním; ochranné léčení však neuloží, je-li vzhledem k osobě pachatele zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout.

28. Pokud jde o první alternativu, tj. spáchání trestného činu ve stavu vyvolaném duševní poruchou a nebezpečnosti takového pachatele na svobodě, jde o ochranné léčení psychiatrické. Ve druhém případě při zneužívání návykové látky a spáchání činu pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním půjde o léčení protialkoholické (případně proti nealkoholovým toxikomaniím). Není vyloučena, a naopak je přípustná i kumulace více druhů ochranných léčení. Mohou být vykonávána současně, pokud to bude účelné a pokud to bude rovněž možné z hlediska podmínek konkrétního léčebného ústavu. K aplikaci této možnosti je však nutné odborné lékařské vyjádření či znalecký posudek, v nichž budou potřebné otázky podrobně rozvedeny (srov. [R 46/1977](#) Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1160, 1161).

29. Vzhledem ke zjištěné duševní poruše nikoli přechodného rázu, která ovlivňuje každodenní chování obviněného a deklinovala je i v době spáchání posuzované trestné činnosti, která je nadto umocňována požíváním alkoholu a tato kombinace vyvolává u obviněného zvýšeně agresivní chování, bylo obviněnému důvodně uloženo ochranné psychiatrické léčení v ústavní formě. Procesní postup pro uložení tohoto léčení, opřený o ustanovení § 99 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, však nekoresponduje s výše uvedenými závěry a je zřejmé, že tak mělo být učiněno v souladu s ustanovením § 99 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Vzhledem k odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů k této otázce není pochyb o tom, že primárním východiskem pro rozhodování o typu léčení byla existence duševní poruchy, nutnost jejího léčení, přičemž není vyloučeno, že tento typ léčení

může zahrnovat i jistá opatření související s léčením závislosti na alkoholu. Lze proto učinit závěr, že byť při ukládání ochranného léčení došlo k pochybení při citaci zákonného ustanovení, o něž je jeho uložení opřeno, jde o vadu formální, jež nemá vliv na správnost posuzované otázky spojené s ochrannou léčbou.

30. Relevantní povahu nemají námitky obviněného brojící proti ústavnímu typu léčení, neboť s nimi se řádně vyrovnal již okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí, stejně tak i se závěry obviněného, zda z jeho pohledu je léčení ukládáno důvodně, či nikoli. Pokud jde o tvrzení, že odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně neodpovídá požadavkům kladeným na ně ustanovením § 125 tr. ř., jakož za nedostatečně odůvodněné pokládá obviněný i rozhodnutí soudu druhého stupně, Nejvyšší soud tento názor nesdílí. Jak již bylo v tomto rozhodnutí několikrát připomenuto, soudy obou stupňů se měrou dostatečnou vypořádaly s obhajobou obviněného způsobem, který má oporu v zákoně. K posledně vznesené námitce ve vztahu ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích považuje Nejvyšší soud za nutné na okraj citovat z usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. [II. ÚS 2947/08](#), ... i Evropský soud pro lidská práva zastává stanovisko, že soudům adresovaný závazek, plynoucí z čl. 6 odst. 1 Úmluvy, promítnutý do podmínek kladených na odůvodnění rozhodnutí, „nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument“, a že odvolací soud „se při zamítnutí odvolání v principu může omezit na převzetí odůvodnění nižšího stupně“ (např. věc G. proti Š.).

31. Vzhledem ke všem skutečnostem výše uvedeným Nejvyšší soud dovolání obviněného P. Ř. odmítl podle § 256i odst. 1 písm. f) tr. ř., aniž by věc musel meritorně přezkoumávat podle § 265i odst. 3 tr. ř.